

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1. ผู้สูงอายุ	8
1.1 ความหมายของผู้สูงอายุ	8
1.2 สภาพการเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ	9
1.3 การมีส่วนร่วมทางสังคมของผู้สูงอายุ	11
1.4 กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	13
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น	21
2.1 การก่อเกิดภูมิปัญญาท้องถิ่น	21
2.2 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น	23
2.3 ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น	26
2.4 ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น	27
2.5 วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา	32
3. การศึกษาตลอดชีวิตและแนวทางส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต	34
3.1 ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต	34
3.2 องค์ประกอบของการศึกษาตลอดชีวิต	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 แนวทางส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต	40
3.4 การเรียนรู้ระหว่างวัย	52
4. บริบทของชุมชนในชนบท	55
4.1 ความหมายของชนบท	55
4.2 ประชาชนในชนบท	56
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	72
ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการ และความพร้อมของผู้สูงอายุ	72
ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชน	
ในชุมชน	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	72
เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล	74
การวิเคราะห์ข้อมูล	74
ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตในชนบท	74
โดยผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความคิดเห็นของกรรมการ	
ชมรมผู้สูงอายุ บุคลากรผู้จัดการศึกษาในระบบ โรงเรียน	
บุคลากรของหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบและ	
การศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชน	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	74
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	78
ขั้นที่ 3 การสังเคราะห์และเสนอแนวทางการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่	78
ประชาชนในชนบท โดยผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น กรรมการชมรมผู้สูงอายุ ผู้บริหารและครูสถานศึกษาในระบบ ผู้บริหารและบุคลากร หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบ และผู้จัดการศึกษา ตามอัธยาศัย	80
ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน ความต้องการ และความพร้อมของผู้สูงอายุภูมิปัญญา ท้องถิ่นในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนในชนบท	86
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ผู้บริหารและ ครูสถานศึกษาในระบบ ผู้บริหารและบุคลากรหน่วยงานที่จัด การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อแนวทาง ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนในชนบท โดยผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น	96
ตอนที่ 4 การสังเคราะห์และเสนอแนวทางการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต แก่ประชาชนในชนบทโดยผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น	111
แนวทางส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนในชนบทโดยภูมิปัญญา ท้องถิ่น	113
การสนับสนุนผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยหน่วยงานผู้จัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย	118
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	123
สรุปวิธีดำเนินการวิจัย	123
สรุปผลการวิจัย	126
อภิปรายผล	133
ข้อเสนอแนะ	141
บรรณานุกรม	143

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก	หน้า
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น	150
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์กรรมการฯ	151
ภาคผนวก ค แบบสอบถามผู้บริหารและครู โรงเรียน	157
ภาคผนวก ง แบบสอบถามผู้บริหารและครู กศน.	161
ภาคผนวก จ แบบสอบถามผู้จัดการศึกษาตามอรัยาศัย	164
ภาคผนวก ฉ รายชื่อผู้เข้าประชุมเวทีชาวบ้าน	168
ภาคผนวก ช การนำเสนอ “ร่างแนวทางการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต แก่ประชาชนในชนบท โดยผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น” ในการจัดเวทีชาวบ้าน	172
	175

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น	80
2	ข้อมูลทั่วไปของกรรมการชมรมผู้สูงอายุ	82
3	ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและครูในสังกัดโรงเรียนประถมศึกษา/มัธยมศึกษา	83
4	ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและครู กศน. และบุคลากรหน่วยงานอื่นที่ร่วมจัด การศึกษานอกระบบ	84
5	ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรผู้จัดการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชน	85
6	สภาพปัจจุบันในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนในชุมชนของ ผู้สูงอายุภูมิปัญญา	87
7	ลักษณะการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตโดยจำแนกตามการศึกษาแต่ละ ประเภท (การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย) ของผู้สูงอายุภูมิปัญญา	88
8	ปัญหาในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต (การศึกษาในระบบ การศึกษา นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย) แก่ประชาชนในชุมชนของผู้สูงอายุ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	90
9	ความต้องการของผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต แก่ประชาชนในชนบท	91
10	ความพร้อมของผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะส่งเสริมการศึกษาแต่ละรูปแบบ (การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย) แก่ประชาชนในชนบท	92
11	สิ่งที่ผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องการรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เมื่อท่านจะส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนในชุมชน	94
12	ความคิดเห็นของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมที่ผู้สูงอายุภูมิปัญญา ในท้องถิ่นจะช่วยส่งเสริมการศึกษาในระบบ	98
13	ความคิดเห็นของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมที่ผู้สูงอายุภูมิปัญญา ในท้องถิ่นจะช่วยส่งเสริมการศึกษานอกระบบ	98
14	ความคิดเห็นของคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุต่อกิจกรรมที่ผู้สูงอายุภูมิปัญญา ในท้องถิ่นจะช่วยส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	การรับรู้ของผู้บริหารและครูในระบบโรงเรียนต่อประเภทของผู้สูงอายุ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในพื้นที่	100
16	สภาพการเชิญผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยกิจกรรมการศึกษาของ โรงเรียน	101
17	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อประโยชน์ที่โรงเรียนจะได้รับจากการ เชิญผู้สูงอายุภูมิปัญญา มาช่วยส่งเสริมการศึกษาในระบบ	102
18	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อกิจกรรมที่ผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่น จะสามารถช่วยส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน	102
19	ข้อมูลที่ผู้บริหารและครูต้องการ เมื่อจะเชิญผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วย ส่งเสริมกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน	103
20	การรับรู้ของผู้บริหารและครู กศน. และบุคลากรหน่วยงานอื่นที่ร่วมจัด การศึกษานอกระบบ ต่อประเภทของผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในพื้นที่	103
21	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู กศน. และบุคลากรหน่วยงานอื่นที่ร่วมจัด การศึกษานอกระบบ ต่อโอกาสในการเชิญผู้สูงอายุภูมิปัญญา มาช่วยจัด กิจกรรมการศึกษานอกระบบ	104
22	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู กศน. และบุคลากรหน่วยงานอื่นที่ร่วมจัด การศึกษานอกระบบ ต่อประโยชน์ที่จะได้รับจากการเชิญผู้สูงอายุภูมิปัญญา มาช่วยส่งเสริมการศึกษานอกระบบ	105
23	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู กศน. และบุคลากรหน่วยงานอื่นที่ร่วมจัด การศึกษานอกระบบ ต่อกิจกรรมที่ผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่นจะสามารถช่วย ส่งเสริมการศึกษานอกระบบ	106
24	ข้อมูลที่ผู้บริหารและครู กศน. และผู้จัดการศึกษานอกระบบต้องการ เมื่อจะ เชิญผู้สูงอายุภูมิปัญญาท้องถิ่นมาส่งเสริมกิจกรรมการศึกษานอกระบบ	107
25	การรับรู้ของผู้จัดการศึกษาตามอัยาศัยต่อประเภทของผู้สูงอายุภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่มีอยู่ในพื้นที่	107
26	ความคิดเห็นของผู้จัดการศึกษาตามอัยาศัย โอกาสในการเชิญผู้สูงอายุ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัย	108

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	ความคิดเห็นของผู้จัดการศึกษาตามอัยาศัย ต่อประ โยชน์ที่จะ ใ้รับจาก การเชิญผู้สูงอายุกุมิปัญญาท้อถิ่นมาช่วยส่งเสริมการศึกษาตามอัยาศัย	109
28	ความคิดเห็นของผู้จัดการศึกษาตามอัยาศัย ต่อกิจกรรมที่ผู้สูงอายุกุมิปัญญา ท้อถิ่นจะสามารถช่วยส่งเสริมการศึกษาตามอัยาศัย	109
29	ข้อมูลที่ผู้จัดการศึกษาตามอัยาศัยต้องการ เมื่อจะเชิญผู้สูงอายุกุมิปัญญา ท้อถิ่นมาส่งเสริมกิจกรรมการศึกษาตามอัยาศัย	110

